

# היכן באמת דבק קלוון?

חיים משגב

## עברות של המרדה' מימי המנדט

**ב**שלהי שנת 1995 הוגש לבית-משפט השלום בירושלים כתב-אישום נגד משה פייגלין על רקע פעילותו בתנועה החוץ-פרלמנטרית "זו ארצנו"<sup>1</sup>. בכתב-האישום נטען כי משה פייגלין ושניים אחרים, ביניהם מי שלימים היה לחבר-כנסת ושר, בני אלון, נתנו יד לקשר להמרדת הציבור בישראל במטרה לסכל את החלטות הממשלה והכנסת בעקבות מה שהוגדר כ"הסכמי אוסלו". ועוד נטען כי הנאשמים קראו לציבור, בין היתר, לשבש את תפקוד הרשויות על-ידי חסימת כבישים, הפגנה בקריית-הממשלה והקמת מאחזים חדשים ביהודה ובשומרון, שיאוישו על-ידי נושאי נשק. כתב-האישום מייחס לנאשמים עוד מעשים, וברגע אין זה חשוב לפרטם, שכן כולם קיבלו את הכינוי הלא-סימפטי **'עברות של המרדה'**. עברות אלו, יש לזכור, נשארו בספר החוקים של ישראל מאז ימי המנדט הבריטי הזכור לרע. השלטונות הבריטיים ראו בסעיפי חוק אלה, פשוט אמצעי נוסף לזכא באמצעותו כל ניסיון להפגין ולמחות נגד העוולות האיומות שהם ביצעו נגד העם היהודי, תוך מעילה גלויה בתפקיד שהם קיבלו על עצמם מטעם הקהילייה הבינלאומית. על הסיבות העומדות מאחורי אייביותו של עברות ההמרדה מייד עם הקמתה של מדינת ישראל, אין זה המקום לעמוד. אולם חשוב להדגיש כבר בשלב זה, שרבים וטובים, ובכללם נשיא בית-המשפט העליון, אהרן ברק, ראו לנכון להביע לא אחת את מחאתם על השארתו של שריד אנכרוניסטי זה, שהוא פוליטי מעצם טיבו, בחוק העונשין הישראלי. בפרשת בנימין כהנא היה נושא כתב-האישום כרוז שקרא להפציץ את אוס-אל-פאחם במקום את הכפרים בדרום-לבנון. השופט אהרן ברק כתב כך:<sup>2</sup>

...מן הראוי הוא לשקול את ביטולה של עברת ההמרדה שבחוק העונשין שלנו והחלפתה בעברה התואמת את משטרנו. ניסוחה של העברה עמום מדי וגבולותיה רחבים מדי. היא משקפת תפיסת עולם

<sup>1</sup> ת"פ 3996/95 ולא פורסם.

<sup>2</sup> ע"פ 6696/96, בנימין כהנא נ' מדינת ישראל, פ"ד נב(1) 535, בפסקה 15 של פסח"ד.

<sup>3</sup> בעקבות זיכוי של בני-מין כהנא, ברוב זעומת, ביקשה פרקליטות המ' דינה דיון נוסף, ושם צלחה זרכת. השופט ת"א אוזור אור, מי שמוביל השקפת עולם מאוד ברורה, הצליח להביא להרשעתו של בנימין כהנא, תוך שהוא מצליח להיריד אחריו רוב מתוך שבעת השופטים שישבו בדן. השופט אור יצר, למעשה, עברת סל, של-תוכה יכול השלטון לצ'קת, מעת לעת, תכנים המתאימים להשקפת עולמו של מי שעומד בראש פרימדיה חרשות המבצעת תחת חותמת העמומה-משחו של ילכ' דות חברתיות. יש להדגיש, שכבר באותה פרשה התברר עד כמה חשוב יהיה בשנים הבאות לה'גן על הפולריזם חמח' שבתי בבית-המשפט העליון ולהזהר מפני חשתלטותו של זרם אי-דיאלוגי מאוד מסוים, שבית היוצר שלו הוא בפרקליטות המדינה.

<sup>4</sup> הנשיא, השופט א.כהן, סגן הנשיא, השופט צ. זילברטל, וחשופסת ש.דווח.

שאינה דמוקרטית. היא תואמת שלטון מנדטורי, שאינו שלטונו של העם, על-ידי העם, למען העם. היא אינה מעניקה משקל מתאים לחופש הביטוי...<sup>3</sup>

## מרחב מחיה לדעה שונה

**מ**כל מקום, משה פייגלין הורשע, בסופו של דבר, ונדון לשישה חודשי מאסר שרוצו בעבודות שירות, אולם בגזר-הדין גילו שלושת שופטי בית-משפט השלום<sup>4</sup> חבנה רבה למניעים שהובילו לפעולות המחאה הגדולות. וכך הם הותבטאו:

...באורח פרדוכסלי ניתן לומר שככל שהנושא שבמחלוקת חשוב ועקרוני יותר, ככל שהוא נוגע למחלוקת אמיתית יותר הקשורה למדינה ולעם, כך יש לאפשר מרחב מחיה גדול יותר לחופש הבעת הדעה ולביטויים שונים לדעה השונה. הסיבולת והאיפוק נדרשים יותר כשמדובר בדעות קוטביות בעניינים מהותיים, במיוחד כשמדובר במחלוקת החוצה את הציבור. בהתאם לכך יש גם לשקול את העונש... אין להתעלם מכך שבחלק מן ההתקהלויות השתתפו רבים, כתגובה לפיגועים קשים שביצעו מחבלים. תחושת חוסר-האונים מול פגיעות חוזרות ונשנות בציבור היהודי על-ידי מפגעים פלשתיינאים, הביאה אנשים לבטא התנגדות וכאב בהתקהלויות ספונטניות, שלא קיבלו כל רישיון... ייתכן שמתוך טעות של העומדים בראש, נדחקו הנאשמים ואחרים לדרך שבה בחרו ושסופה כתב-האישום שבפנינו. זאת יש לדעת, גם האוחזים ברטן השלטון מכוח בחירתם, שלהם או של שותפייהם, בחליך בחירות דמוקרטיות, צריכים להטות אוזן קשבת לדעות הסותרות ולרחשי לב הציבור...

אלה היו הדברים שנאמרו בגזר-הדין לגבי אלה שמוחו וזעקו ותבעו אז מן המשטר, שבראשו עמדו יצחק רבין, שמעון פרס, יוסי ביילין ויוסי שריד, להקשיב להם, ומשלא נענו, עשו את אשר עשו. פרקליטות המדינה והעומדת

ד"ר חיים משגב הוא עורך-דין ומרצה במכללה האקדמית נתניה ובאוניברסיטת בר-אילן.

...מר פייגלין סירב לקבל על עצמו את הכרעת הממשלה שנבחרת באורח דמוקרטי, והחליט כי הוא וחבריו יעשו כל שביכולתם – גם בניגוד לדיון – לסכל החלטות שנתקבלו כדיון. במעשיו ובפרסומים שפרסם פגע מר פייגלין באושיות הדמוקרטיה ובסדר החברתי התקין...

בחמשך הדברים כעס השופט מישאל חשין, ממש כך, על משה פייגלין, על שעדיין אין הוא מבין, גם בעיצומם של הקרבות שפרצו בעקבות כישלונו של אהוד ברק להביא את יאסר ערפאת לחסתפק במה שחוצע לו (קרי: את כל השטחים שנכבשו ב-1967 לרבות מזרח ירושלים), את "הרעה שהמיט על החברה במעשיו".<sup>5</sup>

כנגד החלטה זאת הוגשה, כאמור, עתירה לבית-המשפט העליון, ונשיאו החליט שהדיון בענין זה, כבעתירות אחרות באותם נושאים, כמו בשאלת כשירותו של שאול מופז להתמודד בבחירות חרף העובדה שטרם חלפו שישה חודשים מיום שפרש מצה"ל, או בשאלת ארפסילתו של ברוך מרזל, ובשאלת פסילתם של אחמד טיבי ועזמי בשארה, יידון בהרכב של אחד-עשר שופטים.

החלטה זו נתנה הזדמנות נדירה להתבונן בתמונה קבוצתית של שופטי בית-המשפט העליון ולעמוד על השקפת עולמם. אולם מה שיותר חשוב, ההחלטות בנושאים אלה, של הזכות לבחור ולהיבחר, שאין חשובות מחן במשטר דמוקרטי, פתחו צוהר רחב למדי אל עולמם האישי של כמה מן השופטים, ואפשרו לרבים בציבור לראות בצורה בהירה, בפעם הראשונה אולי, עד כמה המאבק סביב אופן בחירתם של השופטים לבית-המשפט העליון חשוב, ומדוע יש מקום לשינויים מפלגיים בדרך הבחירה הקיימת של השופטים, באופן בחירתו של נשיא בית-המשפט העליון, במשך הכהונה של השופטים שנבחרו, בחרכבה של הוועדה לבחירת שופטים ובמבנה של בית-המשפט העליון.

אולם בטרם נעמוד על כל אלה, חשוב לראות כיצד חתבטאו מקצת מן השופטים בשאלת הקלון שדבק-אור לא-דבק במעשי המחאה של משה פייגלין, וכיצד מתפתחת בבית-המשפט העליון קבוצה לעומתית לזו שבאה מפרקליטות המדינה, ומדוע **דורית בייניש**, הנשיאה הבאה המיועדת, כה חוששת מפני 'האופוזיציה מבית'.

### אין לכבול מראש ידיהם של נבחרים

אש וראשון בשופטים שהעמידו עצמם בראש אלה שאינם מזדחלים עם 'קואליציית חשין-בייניש' **פרוקציה** (אליה מצטרפים מעת לעת, אדי-הוק, שופטים אחרים) הוא השופט יעקב טירקל. כבר בפרשה שנדונה ערב הבחירות המיוחדות שהתקיימו בפברואר 2001 (בהן ניצח אריאל שרון את אהוד ברק), פרשה בה ביקשו מספר עותרים, ובהם פרופי הלל ויס ומשה פייגלין, מבית-המשפט העליון<sup>6</sup> להורות לראש הממשלה היוצא להימנע מכל מו"מ עם יאסר ערפאת שתכליתו 'חסכם קבע', שכן יש חשש שהקרבה לבחירות עלולה לשבש על הנוגעים בדבר את שיקול דעתם וליצור מצב בלתי-הפיך. בעניין זה קבע השופט יעקב טירקל כך:

בראשה אז, **דורית בייניש**, ומיכאל בן-יאיר, היועץ המשפטי לממשלה, ראו בפעולות המחאה מעשה של המרדה – ומכאן נולד כתב-האישום המוזר שהוליד לימים מחלוקת גדולה בקרב שופטי בית-המשפט העליון ותהיות רבות באשר לאופן שבו נבחרים/מותמנים שופטיו.

### עניינו של משה פייגלין

זהו סיפור המעשה: משה פייגלין ביקש להיבחר לכנסת במסגרת רשימת הליכוד. מרכז הליכוד הציבו במקום ח-40. רשימת המועמדים הוגשה ליו"ר ועדת הבחירות המרכזית מבלי שמשה פייגלין ביקש שייקבע שאין עם העברה אותה ביצע קלון, על-פי סעיף 6 לחוק יסוד: חכנסת, הקובע:

6(a) כל אזרח ישראלי שביום הגשת רשימת המועמדים הכוללת את שמו הוא בן עשרים ואחת שנה ומעלה, זכאי להיבחר לכנסת, וזולת אם בית-משפט שלל ממנו זכות זו על-פי חוק או שנידון, בפסק-דין סופי, לעונש מאסר במועל לתקופה העולה על שלושה חודשים, וביום הגשת רשימת המועמדים טרם עברו שבע שנים מהיום שגמר לרצות את עונש המאסר בפועל, אלא אם כן קבע יושב-ראש ועדת הבחירות המרכזית כי אין עם העברה שבה הורשע, בנסיבות העניין, משום קלון.

נוכח העובדה שטרם חלפו שבע שנים מיום שמשה פייגלין סיים לרצות את ששת חודשי המאסר שנגזרו עליו לריצוי בעבודות שירות (קרי: שלא במסגרת בית-כלא), היה עליו לפנות למישאל חשין, אז יו"ר ועדת הבחירות המרכזית, ולבקש ממנו שייקבע שאין עם העברה שאותה ביצע, בנסיבות העניין, משום קלון. משה פייגלין לא עשה את מה שהחוק מחייבו לעשות, כנראה מתוך טעות שבהיסח הדעת, ובכך הוא פשוט שיחק לידיהם של כל אלה שחיכו לו בפניה. זאת, כיוון שהן השופט מישאל חשין והן שופטי בית-המשפט העליון, שאליו הוגשה עתירה לפסול את החלטתו של השופט מישאל חשין בחינתה החלטה מינחלית, יכולים היו לעשות לעצמם מלאכה קלה. משה פייגלין נפסל, אפוא, על רקע טכני, ולא משום שהשופטים קבעו שהיה במעשיו משום קלון.

אלא שחבררים התגלגלו קצת אחרת ומעו יצא מתוק: שופטי בית-המשפט העליון נחשפו לאמירות פוליטיות "דבר שהתחייב מן הצורך לנקוט עמדה יכלפי מושג יקלון". למשה פייגלין לא הותר, בסופו של דבר, לרוץ ברשימת הליכוד לכנסת, אבל מתוך חתבטאויות השופטים בבית-המשפט העליון, אלה שביקשו להתייחס גם לגופם של דברים, היינו: לשאלת הקלון שהיה-אור-לא-היה במעשיו של משה פייגלין בשנת 1995 שעה שיצא לנסות ולשבש למשטרו של רבין את "תגינות אוסלו", תוך שהוא גורר אחריו מאות אלפי מפגינים, התברר שנוצרו בבית-המשפט העליון "שני מחנות", וכל חחרד לגורל המדינה היהודית צריך ליתן דעתו גם לכך.

השופט מישאל חשין, בעל השקפת-עולם שקיבלה את עיצובה במשך שנים רבות בפרקליטות המדינה, שם הגיע לדרגת המשנה ליועץ המשפטי לממשלה, ניסח כך את ההחלטה שדחתה את פנייתו של משה פייגלין:

<sup>5</sup> החלטתו של השופט מישאל חשין מיום 24.12.02.

<sup>6</sup> בג"ץ 5167/00 ואח"י, פרופי הלל ויס ואח"י נגד ראש הממשלה של מדינת ישראל, פ"ד (נח2) 455.

בסופו של דבר, כידוע, דווקא דעתו של השופט תיאודור אור התקבלה, ובנימין כהנא הורשע – בעוד שמוחמד יוסף גיאברין זוכה. **שני פסקי-הדין ניתנו באותו הובוקר בידי אותם השופטים.** אבל המאבק בבית-המשפט העליון רק התחדד מאז, ולאחרונה אף התחזק כאשר לשופט טירקל הצטרף השופט אדמונד לוי, על אפו ועל חמתו של הנשיא אהרן ברק, שנכנע ללחצו של מאיר שטרית, מי שהיה שר המשפטים בממשלת אריאל שרון הראשונה. מאיר שטרית היה נחרך בדעתו שאם אהרן ברק רוצה באילה פרוקציה עליו לקבל גם את אדמונד לוי, מי שהחל את דרכו הפוליטית-ציבורית, פחות או יותר, במקום שבו החל מאיר שטרית.

### הגבלת סמכותו של בית-המשפט העליון

**א** תוצאותיו של המהלך הזה אפשר היה לראות כבר בפרשת משה פייגלין. השופט אדמונד לוי לא רק סבר שאת הפגמים הטכניים של משה פייגלין אפשר להתיר ובכך לאפשר לו את הזכות להיבחר ולבחוריו את הזכות לבחור בו (ובכך נשאר השופט לוי בבדידות מוזרות) אלא אף קבע, באופן שאינו משתמע לשתי פנים, שבמעשיו של משה פייגלין, בנסיבות העניין, לא דבק קלון:

...לא אסתיר את דעתי, כי אני מתקשה לראות כיצד שילוב קלון בעברת ההמרדה בה הורשע העותר, שמטבעה נועדה להגן על מבנה המשטר ולא על תכניו, ואשר ביחס אליה הובעה הדעה כי ימך הראוי הוא לשקול את ביטולה... והחלפתה בעברה התואמת את משטרנו. ניסוחה של העברה עמום מדי וגבולותיה רחבים מדי. היא משקפת תפישת עולם שאיננה דמוקרטית. היא תואמת שלטון מנדטורי, שאינו שלטונו של העם, על-ידי העם, למען העם. היא אינה מעניקה משקל מספיק לחופש הביטוי...?

דברים דומים אמר גם השופט יעקב טירקל, כדרכו בקודש, כשהוא חוזר, למעשה, על עמדות הרחוקות תיקן פרסה מאלה שמובילת מי שמויעדת להחליף את אהרן ברק:

...לדעתי, בנסיבות העניין לא היו העברות שבהן הורשע פייגלין בגד עברות שיש עמן קלון, ובעניין זה סומך אני ידי על נימוקיו של חברי הנכבד השופט אי לוי... העברות שבהן הורשע פייגלין הן חמורות, אולם השאלה איננה **חומרתן** אלא **הנסיבות** (ההדגשות במקור – ח.מ.) שבהן נעברו; והנסיבות, כפי שתוארו בפסק-דינו של בית-משפט השלום שהרשיע את המערער, מראות על ביטויים חמוניים של "התנגדות וכאבי" "בתגובה לפיגועים קשים שביצעו מתבלים" וכהבעת "דעה של רבבות אנשים, אשר נוצרה אצלם תחושה שהשלטון אינו מתייחס אליהם, לא רק ברמה של אי-התחשבות בדעתם, אלא גם ברמה של אי-הקשבה לדעותיהם" (עמ' 8-9 לגזר-הדין). אינני מוצא כאן "חרפה שלא תימחה", ולדעתי, אדם הבא לעשות נפשות להשקפותיו, או בא להביע את מחאתו בעניין ציבורי החשוב בעיניו על דרך של הפגנה ושלא בדרכי

...אילו נשמעה דעתי הייתי מקבל את העתירות במובן זה שיינתן צו המורה לראש הממשלה ולממשלה להימנע מלהגיע להסכמים, הסכמות או הבנות עם הרשות הפלשתינית, בין במסמך ובין בדרך אחרת, וכן לא ליצור מחויבויות בכל דרך שהיא, במשא ובמותן המתנהל עתה, העלויות לכבול את ידיהם של ראש הממשלה ושל הממשלה שייבחרו...

כידוע, ערב הבחירות ממש, הבטיח יוסי ביילין ליאסר ערפאת את זכות השיבה, אמנם במספרים מצומצמים, לטענתו, וחבריו למ"מ, שלמה בן-עמי ויוסי שריד, היו מוכנים להרחיק לכת עוד הרבה יותר, הן בהרחבת והן ביחלופי שטחים, ובלבד שיוכלו להציג בפני הבוחר "הסכם". בהתייחסו למצב זה של אנרכיה שלטונית, ציטט השופט יעקב טירקל את דבריו של המשורר חיים נחמן ביאליק:

והשעה שעת תהו ובהו, שעת ערפוב התחומים של אחרית וראשית, של סתיקה ובגן, של זקנה ועלומים. ונאנחנו, ילדי בנינים, ביוזעים ובלאיודעים, לפני שתי הרשיות גם-יחד משתחיים ומוזדים; ותלויים באמצע בין שני חמגיטיים הללו פל-רגשות לבנו הסתומים אז נביא שאָלו;

הגיעה שעתו של בית-המשפט העליון להיות "הנביא" ולומר את דברו, קבע השופט יעקב טירקל, ונשאר במיעוט.

### הרשעתו של כהנא מול זיכויו של גיאברין

**א** בפרשת בנימין כהנא, שנדונה בדיון נוסף,<sup>7</sup> נותר השופט טירקל במיעוט. הוא סבר שאין לקבל את עתירת פרקליטות המדינה אלא להשאיר את זיכויו של בנימין כהנא על כנו. אגב, באותה דעה היה השופט טירקל כשנדונה **פרשת מוחמד יוסף גיאברין**<sup>8</sup> בפני אותו הרכב בן שבעה שופטים. הוא פשוט לא הבין מדוע יש לעשות הבחנה בין מוחמד יוסף גיאברין, עיתונאי מאוס-אל-פאח שקרא בשיריו להמשיך ולזרוק בקבוקי תבערה ואבנים, לבין בנימין כהנא שקרא בכרוזיו להפציץ את אוס-אל-פאח כל אימת שהרוצחים יוצאים משם, ולא את הכפרים בדרום-לבנון. וכך ניסח את הדברים השופט יעקב טירקל (בהגיונו על חופש הביטוי של העיתונאי מאוס-אל-פאח):

...במאבק על הזכות לחופש ביטוי אל לנו להשפיל מבטנו אל הטווח הקרוב, של יידי האבן או של השלכת בקבוק התבערה, אלא לשאת את עינינו אל האופק של ישראל היהודית והדמוקרטית, שחופש הביטוי הוא מאבני השתייה שלה. ההגנה על זכותו של העותר (מוחמד יוסף גיאברין – ח.מ.) לשאת את דבריו איננה הגנה על דברי תבלע שלו, אלא היא הגנה על זכותו של בעל הדעה האחרת לשאת את דברו שלו. ההגנה על זכותו של העותר היא הגנה על זכותי שלי לומר את דברי, להשמיע את שיריהם של המשוררים המדברים מתוך לבי, ולזעוק את זעקת האמת שלי...

<sup>7</sup> ח"י ביאליק, "לאחד העם".

<sup>8</sup> דני"פ 1789/98, מדינת ישראל נ' בנימין כהנא, פ"ד (5) 145.

<sup>9</sup> דנ"פ 8613/96, מוחמד יוסף גיאברין נ' מדינת ישראל, פ"ד (5) 193.

### הכרה בשינוי שיטת מינוי שופטים

**ה**דוגמאות שהובאו לעיל מצביעות על חומרת הבעיה, ובעיקר על הצורך המיידני של המחוקק ליצור חוק יסוד שיגביל, מחד, את סמכויות בית-המשפט העליון, ויקבע, מאידך, דרכים אחרות לבחירתם של השופטים. בעניין זה, החצעות הן רבות ומגוונות, אולם ברור שאין להתיר את המשך הישיטה של יחבר מביא חברי על המועמדים לשטוח את השקפת עולמם בפני ועדה מיוחדת של הכנסת, כשם שהדברים נעשים בארה"ב, ועל משך הכחונה יש להטיל מגבלות של זמן. פשוט לא ייתכן שאדם יתמנה לתקופת כהונה שאיננה מוגבלת בשנים, מבלי שלציבור יש את היכולת לחזור ולבחון את טיב המינוי. יש, כמוכן, גם להרחיב את מסגרתה של הוועדה לבחירת שופטים, כדי לצמצם את כוחם של שופטי בית-המשפט לצרף אליהם יחברים, ולקבוע שמספר השופטים בבית- המשפט העליון צריך להיות גדול בהרבה. זאת תהיה דרך ראויה ליצור איזונים ופלורליזם שיחיה מקובל על כל הציבור.

נשיאו הקודם של בית-המשפט העליון, השופט מאיר שמגר, היה ער לקיומה של אסכולה המבקשת לדכא את דעתו של יאחרי, הן בבית-המשפט העליון והן בפרקליטות המדינה, ולכן טרח לומר את הדברים האלה (בפרשה דומה לזו של משה פינגלין):

...לצד הסכנה שהדמוקרטיה תנוצל לרעה על-ידי אלה המבקשים את הכחדתה או את חלשתה, קיים גם הסיכון החפוף, לפיו מרוב חרדה לשמירת הדמוקרטיה והפכו עקרוניתיה לתיאורטיים גרידא, ובו-זמנית יתנכרו למשמעויותיה המעשיות ויטילו מראש הגבלות ואיסורים לרוב על תחירויות...<sup>10</sup>

הדברים הללו נכוחים שבעתיים בימים אלה.<sup>11</sup>

אלימות (כפי שמשמע מעמי 9-10 לגור-הדין) לא דבק במעשהו רב של פגם מוסרי...

אל דבריהם של השופטים יעקב טירקל ואדמונד לוי הצטרפה גם השופטת דליה דורנר, שקבעה כי:

מעשיו של העותר, שהתבטאו בפעולות מחאה בלתי- אלימות שחומרתן אינה מופלגת (דבר שמשקף גם בעונש שהוטל) אינם מטילים קלון מן הסוג הפוסל מועמד לכנסת.

דבריהם הנחרצים של שלושת שופטים הנ"ל, יעקב טירקל, אדמונד לוי ודליה דורנר, יוצרים גרעין מוצק שדעתו שונה בכמה שאלות קיומיות לעתידנו באזור הזה, מזו של שופטי "המחנה אחרי", והשאלה היא כיצד שומרים על האיזון בין בעלי הדעות השונות בבית- המשפט העליון.

הרי ברור לכל המתבונן בדרכי התנהלותו של הנשיא, השופט אהרן ברק, הרואה בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו את חוקתה של ישראל ואת חמקור החוקתי לסמכותו של בית-המשפט העליון לפסול חוקים של הכנסת ולהתערב בכל מעשה של רשויות אחרות, ששאלות הרוות-גורל עלולות להיות נדונות שם בשנים הבאות. חלקן, לפחות, עלולות להיות מוכרעות שלא על-פי רצון הבוחר, כפי שהוא משתקף בכנסת, אלא על-פי גחמות אישיות של השופטים בבית-המשפט העליון. מכאן, ששאלת הרכבו של בית-המשפט העליון היא נושא ציבורי מן המעלה הראשונה, וכל רתיעה של אנשי ציבור מחתעסקות בה, בגלל החשש מפני ביקורת צעקנית, דמגוגית בעיקרה, כפי שהיתה מנת חלקו של יו"ר הכנסת, ראובן ריבלין, צריכה להידחות על הסף.

<sup>10</sup> באחרונה שוב הוכיח השופט אדמונד לוי את עצמת מחויבותו לערי- כים הקשורים בשלמו- תה של ארץ ישראל ובזכותם של היהודים להתגורר בכל חלקיה. כשביקש צה"ל לפנות באישון ליל מתיישבים מבלי שניתנה להם חוד- עה מראש, ותוך קיפוח זכויות אלמנטריות, כגון חזכות לשימוע, הוציא השופט אדמונד לוי צו ביניים ארעי באישון ל- לה, למעשה בשעה 30:30 למנות בוקר, לב- קשתם של משה ואיתו זר, ומנע בכך את פינויים מחוות גלעד.

<sup>11</sup> עייב 2/84 ואח, משה ניימן נ' יו"ר ועדת הב- חירות תמרכזית ואח, פי"ד לט"ז (2) 225. יש להד- גיש שלאחר רצח יצחק רבין עמד חשופט (בדימ) מאיר שמגר בר- אש ועדת חקירה ממלכ- תית, ואת מסקנותיה לגבי דרך הפעלתו של אבישי רביב כוודאי לא אהבו בפרקליטות חמ- דינה.